

Формування культури дозвілля студентської молоді*Кременецький обласний гуманітарно-педагогічний інститут імені Тараса Шевченка (м. Кременець)*

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз останніх досліджень. Важливе місце в житті сучасної студентської молоді займає сфера вільного часу. Він є одним із важливих засобів формування особистості молодої людини, оскільки в його умовах найбільш сприятливо проходять рекреаційно-відтворювальні процеси, які знімають інтенсивні фізичні, інтелектуальні, психічні навантаження. Із 1991 р. проблеми молоді та молодіжного дозвілля в Україні активно досліджують І. Бекешкіна, Л. Виговський, М. Головатий, Е. Головаха, В. Оссовський, В. Перебенесюк, Н. Прозур, Л. Яковенко. Над проблемами функціонування молодіжної субкультури й культурної соціалізації молоді працюють такі вчені, як І. Андреєва, Н. Голубкова, Н. Литовська, Л. Швидка. Ретельно проаналізовані соціологічні дослідження духовних потреб молоді у сфері дозвілля як у працях українських науковців (І. Беха, І. Зязюна, Г. Сагач, І. Степаненко, П. Щербань, Ж. Юзвак), так і російських (Н. Вересова, Б. Грушина, Б. Трегубова, В. С. Цукермана та ін.). Важливе значення у вивченні проблем молодіжного дозвілля мають філософсько-соціологічні дослідження вільного часу й культури дозвілля, які знайшли відображення в працях українських учених (І. Бекешкіної, А. Воловика, В. Перебенесюка, А. Решетніченко, Л. Швидкої), а також російських (М. Бердяєва, І. Бестужева-Лада, Є. Рижика, Є. Соколова, Б. Трегубова).

Студентство – своєрідна соціальна категорія молоді, організаційно об'єднана інститутом вищої освіти. Студенти вирізняються найбільш високим освітнім рівнем, соціальною активністю, гармонійним поєднанням інтелектуальної й соціальної зрілості. Час навчання у ВНЗ збігається з періодом зрілості та характеризується становленням особистісних якостей. Помітно закріплюються такі якості, як цілеспрямованість, рішучість, наполегливість, самостійність, ініціатива, уміння володіти собою. Спостерігається посилення соціально-моральних мотивів поведінки, посилюється інтерес до моральних проблем – способу і змісту життя, обов'язку, відповідальності, любові та вірності. Важливою умовою оптимального розв'язання завдань, що стоять перед студентом у роки навчання, є розуміння важливості раціональної організації часу й наявності досвіду його використання [4, 4].

Особливо проблематичним для багатьох студентів є використання вільного часу. Вільний час приваблює студентів нерегламентованістю, самостійним вибором різних занять, можливістю поєднати в ньому різні види діяльності: розважальні, творчі. Однак потужний педагогічний потенціал вільного часу для значної кількості студентів залишається неусвідомленим, нереалізованим. Вільний час сприймається як час розваг. Упровадження ринкових умов викликало до життя таке явище, як робота студентів у позанавчальний час із метою заробітку [6, 16]. Діяльність у вільний час цінна своїм процесом і тому сприймається як вільна діяльність.

До дій такого виду залежно від особливостей та потреб особистості, відносять читання, творчу працю, зустрічі з друзями, сон, приготування їжі, а також безглузде вештання по вулиці, уживання алкоголю, наркотиків. Молодь сприймає, а отже й вибирає, різну діяльність для відпочинку, залежно від виду потреб рекреаційних установок, які визначають форму проведення вільного часу. Усі ці заняття вказують на досягнутий рівень культури індивідуального дозвілля [1, 15].

Культура дозвілля – це, передусім, внутрішня культура людини, яка передбачає наявність у неї певних особистісних якостей, які дають змогу змістовно та з користю проводити вільний час. Розумові здібності, характер, організованість, потреба, інтерес, уміння, смаки, життєва мета, бажання – усе це складає особистісний, індивідуально-суб'єктивний аспект культури дозвілля. Існує пряма залежність між духовним багатством людини та змістом його дозвілля. Але є також зворотний зв'язок. Культурним може бути тільки змістовно наповнене, ефективне за своїм впливом на особистість дозвілля. Культуру дозвілля характеризують також ті заняття, яким віддається перевага у вільний час. Ідеться про ті види дозвіллевої діяльності, які сприяють формуванню й розвитку особистості. Особливо цінні ті заняття, у яких молода людина особисто бере участь. Культура дозвілля визначається також і рівнем розвитку та функціонуванням відповідних закладів й установ

культури: клубів, кінотеатрів, стадіонів, бібліотек та ін. При цьому особливе значення має творча діяльність працівників цих закладів. Багато залежить від того, які форми відпочинку, розваг, послуг будуть запропоновані працівниками дозвіллевої сфери. Разом із тим культура проведення вільного часу є результатом старання самої особистості, її бажанням перетворити дозвілля в засіб, придбати не тільки нові враження, але й знання, уміння, здібності [1, 10]. Знання та навички, які набувають студенти у вільний час, реалізуються в навчальній, науковій і громадській діяльності закладу, у якому вони навчаються. Вищий педагогічний навчальний заклад є особливим навчальним закладом, бо він готує педагогів, які будуть плекати націю, населення країни. Тому підвищується вимога до підготовки вчителя, який усвідомлює свою відповідальність перед дитячою особистістю й готовий допомогти їй у самовизначенні, саморозвитку та самореалізації. Отже, формування особистості студента, майбутнього спеціаліста, – безперервний процес. Він містить як навчальний процес, так і час дозвілля. Слід пам'ятати, що студент має право на свій особистий вільний час. Дозвілля дає можливість сучасній молодій людині розвивати різні сторони своєї особистості, навіть власний талант. Для цього потрібно, щоб до дозвілля вона підходила з позиції свого життєвого завдання, свого покликання – усебічно розвивати власні здібності, свідомо формувати себе. При цьому слід урахувувати той факт, що на першому місці разом із комплексом професійних знань – комплекс професійних здібностей особистості, а також рівень розвитку загальної культури майбутнього спеціаліста. Тому у вищих педагогічних навчальних закладах для отримання позитивних результатів навчально-виховного процесу потрібно створювати певні умови для організації дозвіллевої діяльності студентів [6, 18].

Під дозвіллевою діяльністю розуміють:

- цілеспрямовану, самокеровану пізнавальну діяльність, необхідну для розвитку здатності здобувати знання;
- сукупність занять, за допомогою яких задовольняються фізичні, психічні та духовні потреби особистості.

Форми й стилі проведення вільного часу людини різноманітні. *Це, по-перше*, заняття рекреаційного характеру, під час яких здійснюється споживання культури, а не її створення. *По-друге*, це елементарні форми освіти та навчання, ці заняття здебільшого притаманні молоді, яка навчається, а саме студентству. *По-третьє*, це піднесена діяльність, яка вимагає вищого рівня розвитку мотивації й здібностей, включає в себе різні види художньої, технічної діяльності, самоосвіту, громадську діяльність і націлена на розвиток здібностей до відтворення та створення духовних цінностей [5, 16].

Завдання дослідження – висвітлити проблеми формування культури дозвіллевої діяльності студентської молоді у вільний від занять час.

У дослідженні використовувались соціологічні опитування та експериментальні **методи**. Респонденти – студенти I–IV курсів Кременецького гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Проведене нами опитування студентів I–IV курсів ВНЗ виявило найбільш значущі чинники, що впливають на формування культури дозвілля й активне ставлення студентів до його проведення. Частина студентів віддають перевагу пасивним формам дозвілля, оскільки володіють слабкою орієнтацією на рухову діяльність, пов'язану зі зміцненням здоров'я, недооцінюють роль фізичної культури як чинника духовного розвитку.

Виявлено, що в місті центрами організації змістовного дозвілля для студентської молоді є навчальний заклад – педагогічний інститут (спортивні секції та гуртки за інтересами), музична школа, спортивна школа, школа мистецтв, будинок творчості, будинок культури, бібліотека, музеї.

Наступний крок – з'ясувати, як студенти проводять вільний від занять час, чи використовують можливості свого навчального закладу, населеного пункту.

Проведене опитування показує, що молоді люди залюбки виконують різні роботи по дому, на присадибних ділянках, майструють, займаються домашніми тваринами, проводять час зі своєю родиною, зрештою – підробляють, щоб мати додаткові кошти на життя. Деяко посилюється потяг юнаків і дівчат до проведення дозвілля в родинному колі. Незначна кількість юнаків та дівчат надає перевагу у вільний час переглядові телепередач чи відеофільмів. При цьому проводять вільний час біля телевізора більше дівчата, ніж хлопці. Поряд із цим майже на два відсотки більша кількість любителів комп'ютерних ігор та інтернет-спілкування. Про взаємозв'язок захоплення Інтернетом і поширенням наркоманії та алкоголізму варто сказати окремо. Серед фахівців, які займаються пробле-

мами шкідливих звичок молоді, – соціальних працівників, лікарів, працівників міліції – існує думка, що чималу роль у поширенні наркоманії й алкоголізму відіграє реклама психотропних речовин у засобах масової інформації, й особливо в Інтернеті. Ми не схильні вбачати тут прямий причинно-наслідковий взаємозв'язок, однак з опитувань усе-таки випливає, що ті, хто має багатий досвід уживання наркотиків, утворює частіше «ходять» до Інтернету, ніж ті, хто жодного разу не пробував наркотиків. Ті, хто неодноразово бував у стані сп'яніння, відвідують його вдвічі частіше, ніж ті, хто жодного разу не був у такому стані. Можливо, це пояснюється тим, що Інтернет є невід'ємним елементом сучасної молодіжної «тусовки», через який поширюються новини, обговорюються значимі події, визначається в цілому стиль життя молоді. Інтернет можна назвати великою віртуальною молодіжною «тусовкою», що задає молоді закони й моду та водночас є її віддзеркаленням. Тому реально припустити, що ті самі завсідники дворових «тусовок» є також і завсідниками віртуальної Інтернет-«тусовки».

У різних групах цей вид дозвілля більш диференційований. Комп'ютерними іграми більше захоплюються хлопці – 29,0 % опитаних, а дівчата – лише 6 %. Постійними відвідувачами Інтернету також є хлопці (їх утричі більше, ніж дівчат). Добре це чи погано – можна дізнатися лише після поглибленого дослідження. Наразі доводиться говорити про поширення серед молоді нового різновиду психічного порушення – медіазалежності. Незначно зменшилася кількість бажаючих читати книги й журнали, слухати музику, займатися спортом. При цьому, спортивні захоплення властиві переважно юнакам. Дівчата ж удвічі частіше, аніж хлопці, на дозвіллі читають книги, газети та журнали. Найчастіше студентська молодь надає перевагу таким видам дозвілля:

- ходжу на дискотеки (у бари, клуби) – на 12,2 %;
- «тусуюсь» у дворі (на вулиці) зі соєю компанією – на 8,3 %.

Якщо порівнювати юнаків і дівчат, то можна казати, що юнаків більше приваблює двір, дівчаток – дискотека. Однак, якщо порівняти популярність дискотек у жителів різних типів поселень, то виявляється, що основними відвідувачами дискотек є сільська та селищна молодь. Для юних жителів міст цей різновид дозвілля зовсім не популярний: 3,8 % опитаних у місті проти 27,9 % на селі. Можливо, такий розподіл пояснюється тим, що клубні дискотеки на селі є єдиними місцями дозвілля, на відміну від міста. Отже, моніторинг зафіксував основний потяг підлітків та молоді до тих видів дозвілля, де відбувається не лише знайомство з більш досвідченими товаришами, а й перші власні прилучення до алкоголю, наркотиків та сексуальних взаємин. Ось за мірою досвідченості в шкідливих звичках і погляньмо на сучасні молодіжні зібрання. Якщо врахувати структурний поділ опитаної молоді, то вийде, що 81,5 % учасників «тусовок», хто один, а хто й багато разів були п'яними й лише 18,5 % не були жодного разу в стані сп'яніння, а відвідувачі дискотек – 86,1 % та 13,9 %, відповідно. Тобто ці два місця масових зібрань підлітків і молоді, ці два найпоширеніші різновиди їх дозвілля й не мисляться без випивки.

Ще більш вражає досвід сексуальних стосунків: 47,3 % юнаків і дівчат юнацького віку, які «тусуються» на сільській вулиці та в міських дворах, мають досвід сексуальних стосунків. І хоча решта (53 %) його не мають, за такого співвідношення – скоро матимуть. На дискотеках це співвідношення таке: 58,9 % і 41,1 %, відповідно.

Статистика показує, що діти, які перебувають під наглядом сім'ї та не мають вільного від навчання часу, утричі рідше вступають у сексуальні стосунки, ніж інші їхні однолітки.

Серед юнаків, які захоплюються спортом, удвічі більше тих, хто жодного разу не вживав алкоголь чи наркотики, не був у стані важкого сп'яніння, аніж тих, хто їх пробував і не раз. Отже, сп'яніння від перемоги в змаганнях, відчуття сили м'язів ще є ефективним бар'єром супроти «кайфу» від транквілізаторів. Близькі до цього дані отримано й щодо інших видів дозвілля. Більше, ніж п'ята частина опитаної молоді, любить читати книги та журнали. Це небагато, порівняно із любителями тусовок. Але серед книгоманів утричі більше тих, хто жодного разу не пробував алкоголь чи наркотиків, ніж тих, хто вживав їх багато разів. Ще різкішим є цей перепад у молоді, яка виконує різні роботи по дому, на присадибній ділянці, проводить час зі своєю родиною. Є всі підстави говорити про взаємозв'язок поширення алкоголізму й наркоманії з організацією побуту та вільного часу молодих людей, а також про значну роль родини в цьому процесі. Очевидно, що молодь, час якої цілком завантажений, перебуває в полі уваги й під контролем батьків, фізично не має можливості заповнювати час іще чимось. З іншого боку, ця молодь відгороджена від негативного впливу однолітків, більш досвідчених у питаннях уживання психотропних речовин.

Проведене опитування показує, що частина студентів (16,5 %) проводить вільний час або на природі з батьками чи друзями, або (12,3 %), відвідуючи різні гуртки й секції в навчальному закладі, відвідують бібліотеку лише 5 % опитуваних, самостійно займаються спортом та фізичною культурою тільки 11 %. Серед причин, чому студенти не відвідують ніяких спортивних секцій та гуртків, можна виділити чотири основні:

- не дозволяють батьки;
- немає в місті;
- не вистачає часу;
- ніякі гуртки не цікавлять.

Отримавши такі дані, ми зацікавилися, чому в них відсутній інтерес до занять у спортивних секціях і гуртках. Відповіді були неоднозначні. Зауважимо, що ставлення батьків до змістовності дозвілля своїх дітей значною мірою відбивається й на виборі форм дозвілля самою молоддю. Про це деякою мірою свідчать пояснення студентів щодо відсутності в них вільного часу на заняття в гуртках та спортивних секціях і власного небажання відвідувати їх. Найбільш показовими були такі відповіді студентів: «Майже усі заняття в клубах платні», «На гурток потрібно ходити в певний час, а в цей час може бути цікаве кіно або передачі по телевізору», «Краще я на комп'ютері пограюся, ніж на якийсь гурток ходити», «Мені цікавіше з друзями поспілкуватися, ніж займатися в якомусь гуртку чи секції».

Потрібно відзначити, що вибір форми дозвілля молоді значною мірою залежить від стану не лише матеріального благополуччя сім'ї, а й психологічного. Нас цікавило, як студенти визначають пріоритети у виборі форм дозвіллевой діяльності. Із цією метою проведено опитування, у якому студенти мали визначити, які види дозвіллевой діяльності вони б обрали в порядку зниження значущості цього виду діяльності) при наявності вільного часу. Для цього їм запропоновано список із видами діяльності, визначеними в поєднанні спостереження, як такими, що мають місце в дозвіллі студентів, а також надано можливість запропонувати власні види дозвіллевой діяльності, які не вказано в списку. Проаналізувавши відповіді респондентів і вибираючи найбільш значущі для них, ми визначили пріоритетні види занять студентів (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення пріоритетних видів дозвіллевой діяльності студентської молоді

Вид дозвіллевой діяльності	Студенти	
	I–II курси	III–IV курси
Дивитимуся телевізор	1	4
Спортивні секції	10	5
Інтернет-кафе	4	1
Турпохід	10	7
Кататимуся на велосипеді, роликах, ковзанах, лижах тощо	8	8
Займатимуся творчістю (малювання, майстрування)	9	6
Читатиму книгу	10	6
Прогулянки з друзями	6	9
Спілкуватимуся з друзями по телефону, у компанії	6	2
Допомагатиму батькам	3	3
Слухатиму музику	3	6
Гратимуся в комп'ютерні ігри	2	7
Піду на гурток	12	7
Гратиму на музичному інструменті	11	10
Дискотека	5	8
В'язатиму, вишиватиму, шитиму	6	8
Гратиму в карти	7	11
Дослідницька діяльність	13	9
Рухливі ігри на вулиці (футбол, волейбол)	8	7
Самостійні заняття спортом	10	5

Як видно з таблиці, найбільш пріоритетними видами дозвіллевой діяльності для студентів I–II курсів є перегляд телепрограм, гра на комп'ютері, активний відпочинок (велосипед, ролики, ковзани, футбол, тощо), творчі заняття (малювання, майстрування), читання. Але реально найбільше часу відводять для перегляду телепрограм, гри на комп'ютері, допомоги батькам вулиці, майже нічого не роблячи або бешкетуючи, а заняттям у спортивних секціях надають майже останнє місце; а для студентів III–IV курсів пріоритетними є спілкуватимуся з друзями по телефону, у компанії, перегляд телепрограм,

допомога батькам, а також значимо з'являється інтерес до занять у спортивних секціях і самостійних занять спортом.

Також варто відзначити, що, як показує аналіз дослідження, студенти I–II курсів проводять однакову кількість часу, активно відпочиваючи, і беззмістовно, у середньому 41 хв на день, що становить 11,6 % усього вільного часу студента. При цьому на творчі й пізнавальні справи вони відводять усього 8,5 % свого вільного часу (улюблені справи та інтелектуальні ігри – у середньому 30 хв на день). Порівнюючи результати, бачимо, що найбільше часу студенти хочуть приділяти та приділяють телевізору й комп'ютеру, які захоплюють їхню увагу, відволікають від інших пізнавальних, творчих і корисних справ, водночас часто викликають агресивні або депресивні стани. Щодо читання, то студенти I–II курсів надають перевагу пригодам-фантазіям, детективам. Основною причиною є те, що вони дуже багато часу проводять перед комп'ютером і телевізором, а на читання просто не вистачає часу.

Відповіді студентів I курсів засвідчують, що більшість із них не задоволена тим, як вони проводять вільний час і бажають змінити це, але в них відсутній досвід, як це зробити, і нема вміння організувати власний час, що не дає їм змоги зробити своє дозвілля цікавим. Уміння ефективно використовувати вільний час для свого особистісного й творчого розвитку засвідчує про дозвіллеву культуру людини. Можна стверджувати, що більшості студентів I–II курсів притаманний низький рівень дозвіллевої культури. Отже, бачимо, що проблема беззмістовного дозвілля студентів I–II курсів викликана такими чинниками:

- відсутність спортивних клубів за місцем проживання, де вони могли б проводити змістовну дозвіллеву діяльність, а також висока плата за заняття;
- недостатня педагогічна компетентність батьків;
- низький рівень дозвіллевої культури.

Відповіді студентів III–IV курсів свідчать про те, що їхня дозвіллева культура значно вища, вони вміють раціонально використовувати свій вільний від занять час й активно використовують засоби фізичної культури.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи результати, ми дійшли висновку, що виконане дослідження в цілому підтвердило висунуту гіпотезу: процес формування культури дозвілля студентів вищого навчального закладу буде ефективним, якщо в організації діяльності студентської молоді реалізується комплекс організаційно-педагогічних умов, що включають:

- актуалізацію потреби студентів у культурно-дозвільній діяльності, орієнтацію студентів на само-реалізацію;
- діагностичний підхід до визначення здібностей студентів;
- розвиток індивідуальних схильностей і здібностей студентів у конкретних видах дозвільної діяльності, розвиток професійних і особистісно-значущих якостей студентів;
- формування досвіду культурно-дозвільної діяльності, утілення навичок реалізації цієї діяльності.

Дозвілля є сприятливим ґрунтом для випробування юнацтвом своїх творчих потреб і можливостей. У процесі дозвілля набагато простіше формувати поважне ставлення до себе, навіть особисті недоліки краще долаються завдяки дозвільній активності. Дозвіллева сфера характеризується свободою особистості, що виявляється у вільному виборі форм, місця та часу проведення дозвілля. Саме на дозвіллі людина проявляє себе як вільна індивідуальність. Культура дозвілля – це, передусім, внутрішня культура людини, яка передбачає наявність у неї певних особистісних якостей, що дають змогу змістовно та з користю проводити вільний час.

Список використаної літератури

1. Вишняк А. И. Культура молодежного досуга / А. И. Вишняк. – Киев : [б. и.], 1988.
2. Пелех Л. Р. Формування особистості майбутнього вчителя у системі масових виховних заходів ВНЗ / Л. Р. Пелех. – К. : [б. в.], 2001.
3. Петрова І. В. Дозвілля в зарубіжних країнах : підручник / І. В. Петрова. – К. : Кондор, 2005. – 408 с.
4. Пішун С. Г. Формування культури дозвілля студентів ВНЗ в умовах роботи студентського клубу : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / С. Г. Пішун. – К., 2005.
5. Половєня Д. И. Роль свободного времени в процессе творческой самореализации личности / Д. И. Половєня // Природа, человек, культура: проблемы гармонии : материалы науч. конф. – Мн. : Беларус. гос. ун-т культуры, 2003. – С. 442–446.

6. Путіловська Н. Б. Формування особистості студентів в умовах вільного часу / Н. Б. Путіловська // Збірник наукових праць. – Вип. 20. Т.1 : Педагогічні науки / за заг. ред. В. Д. Будака, О. М. Пехоти. – Миколаїв : МДУ, 2008. – С. 165.
7. Савченко О. Від людини освіченої – до людини культури / О. Савченко // Рідна школа. – 1996. – № 5–6. – С. 3.

Анотації

У статті розглянуто теоретичні засади організації вільного часу студента як важливого фактора їхнього культурного розвитку. Розкрито форми й стилі проведення вільного часу та проблеми формування культури дозвіллевої діяльності студентської молоді у вільний від занять час. Культура дозвілля – це, передусім, внутрішня культура людини, яка передбачає наявність у неї певних особистісних якостей, що дають змогу змістовно та з користю проводити вільний час Розумові здібності, характер, організованість, потреба, інтерес, уміння, смаки, життєва мета, бажання – усе це складає особистісний, індивідуально-суб'єктивний аспекти культури дозвілля.

Ключові слова: дозвілля, вільний час, культура, дозвіллева діяльність, культура дозвіллевої діяльності.

Ирина Олийник, Екатерина Ерусалимец. Формирование культуры досуга студентческой молодёжи. В статье рассматриваются теоретические основы организации свободного времени студента как важного фактора их культурного развития. Раскрыты формы и стили проведения свободного времени и проблемы формирования культуры досуговой деятельности студентческой молодёжи в свободное от занятий время. Культура досуга – это прежде всего внутренняя культура человека, которая предусматривает наличие у нее определённых личностных качеств, которые позволяют содержательно и с пользой проводить свободное время Умственные способности, характер, организованность, потребность, интерес, умение, вкусы, жизненная цель, желание – всё это составляет личностный, индивидуально-субъективный аспекты культуры досуга.

Ключевые слова: досуг, свободное время, культура, досуговая деятельность, культура досуговой деятельности.

Irina Oliylyk, Catherine Erusalimets. Building a Culture of Leisure Studentesckoy Youth. The article deals with the theoretical foundations of free time student, as an important factor in their cultural development. Reveals the shape and style of free time and problems creating a culture of leisure activities of students in free. Culture Leisure - is primarily internal culture of a man who assumes that it has certain personality traits that enable meaningful and usefully spend their free time mentals, character, organization, needs, interests, abilities, tastes, life purpose, desire - all it is personal, individual and subjective aspect of culture entertainment.

Key words: leisure, free time, culture, free time activity, culture of free time activity.

Irina Oliylyk, Yekaterina Yerusalimets. Formation of Leisure Culture Among Student Youth. The article deals with the theoretical foundations of free time student, as an important factor in their cultural development. Reveals the shape and style of free time and problems creating a culture of leisure activities of students in free. Culture Leisure - is primarily internal culture of a man who assumes that it has certain personality traits that enable meaningful and usefully spend their free time mentals, character, organization, needs, interests, abilities, tastes, life purpose, desire - all it is personal, individual and subjective aspect of culture entertainment.

Key words: leisure, free time, culture, free time activity, culture of free time activity.